

TÖRTÉNELMI Kávéház

Beszélgetések a Történelmi Levéltárban

MEGHÍVÓ

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára 2011 februárjában előadásorozatot indított, amelynek keretében az intézményben folyó tudományos kutatást és iratfeldolgozást mutatjuk be. Szívesen látjuk az érdeklődőket minden hónap második csütörtök délutánján előadásainkon, és az azt követő beszélgetéseken. Novemberi rendezvényünkre Kecskés D. Gusztávot, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársát hívtuk meg, hogy számoljon be legújabb kutatásairól.

A következő előadásra 2017. november 9-én 17 órakor az ÁBTL aulájában kerül sor (Budapest, VI. ker. Eötvös utca 7.).

Előadó: **Kecskés D. Gusztáv**

Az előadás címe:

A menekülő egyén és a világpolitika: a NATO és az 1956-os magyar menekültek

Az 1956-os forradalom szovjetek általi leverését követő magyar menekülthullám, illetve a befogadásukra szervezett nemzetközi segélyakció a magyar és az egyetemes migrációtörténetnek egyaránt kiemelkedő fejezete. Az európai viszonylatban is jelentős, mintegy 200 ezer fős menekülttömeg ellátása, a befogadási országokba szállítása és integrálása a nemzetközi menekültsegélyezés különleges sikere, amelyben a NATO-országok kormányai meghatározó szerepet játszottak. Az előadás – az 1956-os magyar menekültsegélyezés teljes nemzetközi hátterét bemutató kutatás részeként – azt vizsgálja, hogy e csodaszámba menő eseménysorozat pozitív végeredményében milyen szerepet játszott az Észak-atlanti Szövetség mint a Nyugat legfontosabb politikai egyeztető fóruma.

A NATO 1956-os magyar menekültválságra adott válaszána bemutatásához a NATO Levéltár dokumentumain kívül a francia Külügyminisztérium Levéltárának, az amerikai Nemzeti Levéltárnak, az ENSZ Levéltárának és az ENSZ genfi Hivatala Levéltárának anyagait is felhasználtam.

Az Észak-atlanti Szövetség reakciójának megértéséhez előbb felidézem, milyen kihívások érték a szervezetet az 1950-es évek közepén, hogyan viszonyult a

menekültüghöz a magyar exodust megelőzően, s végül mely kérdésekkel szembesült a Magyarországról meginduló menekültáradat nyomán.

Az 1956-os magyar menekültek nyugati befogadásának különleges sikerét számos tényező együttesen magyarázza. Ehhez éppúgy hozzájárult a második világháború borzalmaira emlékező humanitárius érzület, ezzel összefüggésben a menekültek jogainak egyre pontosabb és határozottabb megfogalmazása, mint a levert forradalommal mélyen együtt érző nyugati lakosság támogató hozzáállása. Az 56-os emigráció munkaerő-piaci szempontból különlegesen kedvező összetétele találkozott a „csodákat” produkáló nyugati gazdasági fellendüléssel. Ezek a kiindulási feltételek azonban a keleti és a nyugati blokk közötti hidegháborús rivalizálás nélkül bizonyosan nem vezettek volna csaknem 200.000 magyar menekült ennyire gyors és sikeres nyugati letelepedéséhez: a NATO-kormányok politikai akarata – a szovjetekkel vívott ideológiai- és propagandacsata okán – a közvélemény érzelmi azonosulásának hanyatlása után is erőteljesen támogatta a magyar menekültprobléma megoldását. A pénzgyűjtési erőfeszítések nemzetközi jogi felhatalmazással bíró koordinációja, a humanitárius szükségletek és tevékenységek szakszerű és megbízható dokumentálása, valamint a pénzgyűjtési felhívások támogatására professzionálisan megszervezett és lebonyolított médiakampány révén az ENSZ intézményrendszere, különösen a Menekültügyi Főbiztosság jelentősen hozzájárult a nyugati kormányzati akarat kiformalódásához és sikeres megvalósulásához.

A Nyugatra érkezett menekült „a lábával szavazott”, politikai és ideológiai nyereséget jelentett a Nyugat számára. Ahogyan a NATO reformját előkészítő Háromas Bizottság 1956. decemberben elfogadott jelentése elméleti szinten is megfogalmazza: [A fenyegetés] „a kommunizmus forradalmi doktrínájából következik, amely a kommunista vezetők sok éven át tartó tervezése folytán elvetette a hazugság magvait a szabad és demokratikus életmóddal kapcsolatban. A legjobb válasz ezekre a hazugságokra, ha folyamatosan bizonyítjuk intézményeink felsőbbrendűségét a kommunistákéi felett.” Az 1956-os magyar menekültek befogadása erre valóban kiváló alkalmat adott.

Kecskés D. Gusztáv